

prof. dr hab. Józef Tomasz Pokrzywniak

Przewodniczący Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich

Powstanie i zadania Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich

Początki Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich sięgają działań Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej, przekształconej teraz w Polską Komisję Akredytacyjną. Akredytacja uniwersytecka miała – określając dość wysokie wymagania i standardy – wyłonić najlepsze ośrodki polonistyczne. Ekspertami i wizytatorami tej komisji byli przedstawiciele poszczególnych, uniwersyteckich środowisk polonistycznych. Wizyty zespołów akredytacyjnych, służące nie tyle restrykcyjnej ocenie, ile wzajemnej wymianie doświadczeń ze wskazaniem na mocne i słabsze strony poszczególnych środowisk, uświadomiły pilną potrzebę takich właśnie kontaktów. Poloniści integrowali się bowiem od dawna głównie w przestrzeni naukowej. Na konferencjach i sympozjach spotykali się językoznawcy, teoretycy literatury, czy historycy literatury, zajmujący się staropolszczyzną, oświeceniem, romantyzmem i innymi okresami literackimi, czy tematami badawczymi. Brakowało natomiast spotkań i wymiany doświadczeń oraz koordynowania działań „urzędników” polonistycznych. Tak więc, po raz pierwszy w roku 2000 w Poznaniu, po wcześniejszych akredytacjach kilku ośrodków, doszło do pierwszego spotkania, nazwanego wtedy Konferencją Dyrektorów Polonistyk Akredytowanych. Następne odbyło się rok później w Kazimierzu nad Wisłą. Po kilku latach nazwa, która nigdzie nie została formalnie zgłoszona i zarejestrowana, została zmieniona na Konferencję Polonistyk Akredytowanych, gdyż struktura organizacyjna środowisk polonistycznych jest zróżnicowana i oprócz instytutów funkcjonują także wydziały polonistyczne.

Potem zaczęła działać Państwowa Komisja Akredytacyjna, która z czasem objęła swą oceną obowiązkowo wszystkie ośrodki polonistyczne. W efekcie około roku 2004 wszystkie polonistyki miały już za sobą akredytację PAKi – a niektóre, te większe i z tradycjami – także nobilitujący certyfikat Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej. W tej sytuacji trzeba było się zastanowić nad nazwą tego nieformalnego stowarzyszenia, bo dotychczasowa – Konferencja Polonistyk Akredytowanych – stała się nieadekwatna w nowej rzeczywistości. Nie chodziło wszakże tylko o zmianę nazwy; chodziło przede wszystkim o to, czy klub ma być nadal elitarny i czy – stawiając określone, wysokie wymagania – ma nie dopuszczać do swego grona mniejszych i słabszych kadrowo ośrodków, czy też ma stać się organizacją egalitarną. Dyskusja była burzliwa, oba rozwiązania miały swoich gorących zwolenników i równie żarliwych przeciwników. Jesienią w Kazimierzu nad Wisłą podjęto w głosowaniu mądrą, jak czas pokazał, decyzję, przekształcając Konferencję Polonistyk Akredytowanych w Konferencję Polonistyk Uniwersyteckich. Jednym z czynników rozstrzygających ten dylemat była chęć dopuszczenia absolwentów mniejszych ośrodków polonistycznych do ogólnopolskiego konkursu na najlepsze prace magisterskie imienia Czesława Zgorzelskiego. Konkurs ten, zainicjowany przez profesorów Mirosławę Hanusiewicz i Wojciecha Kaczmarka

z KUL-u, pierwszy finał miał w roku 2002. W obu kategoriach, literaturoznawczej i językoznawczej, laureatkami zostały absolwentki Uniwersytetu Jagiellońskiego: Dorota Jarząbek i Anna Hawryłko. Rok później zwyciężyły polonistki z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu: Ewa Rajewska i Małgorzata Kaczmarek. W roku 2004 laur literaturoznawczy otrzymała Anna Burzyńska z UJ i Karolina Domańska z UAM. Ta hegemonia i rywalizacja Krakowa i Poznania została przełamana rok później. W kategorii językoznawczej znów zwyciężyła absolwentka UAM, Karolina Kuterba, ale w literaturoznawczej Paweł Wolski z Uniwersytetu Szczecińskiego. To zresztą wymierny efekt przekształcenia i otwarcia organizacji na wszystkie polonistyki uniwersyteckie. W roku 2006 zwyciężyły Barbara Niebelska z KUL i Małgorzata Kosińska z UJ, w następnym Agnieszka Przybyszewska z Uniwersytetu Łódzkiego, a w kategorii językoznawczej ex aequo Joanna Guział z Uniwersytetu Opolskiego i Anna Stepowany z Uniwersytetu Śląskiego. Rok 2008 przyniósł laur literaturoznawczy Krzysztofowi Hoffmanowi z UAM, a językoznawczy Małgorzacie Rostowskiej z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego; następny, w tej samej kolejności kategorii – Hannie Marciniak z UJ i Annie Lenartowicz z Uniwersytetu Łódzkiego. W roku 2010 wygrał Miłosz Kłobukowski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika i Anna Cynarska z UJ. W jubileuszowej, dziesiątej edycji konkursu w roku 2011, w kategorii literaturoznawczej zwyciężył Karol Jaworski z UKSW, a w językoznawczej Aleksandra Pawlikowska z Uniwersytetu Wrocławskiego, który po raz pierwszy, po wielu namowach, zdecydował się uczestniczyć w konkursie. Gdyby do wymienionych laureatów dodać nagrodzonych pierwszymi i drugimi nagrodami oraz wyróżnionych, zebrałaby się pokaźna liczba uhonorowanych przez konferencję, wyróżniających się absolwentów uniwersyteckiej polonistyki. Wielu z nich ma już za sobą znaczące osiągnięcia w karierze naukowej.

Według regulaminu – parokrotnie modyfikowanego – finał konkursu może odbywać się w różnych ośrodkach uniwersyteckich. Siła tradycji, doświadczenie i sprawność organizacyjna biur konkursu sprawiły, że wszystkie dotychczasowe finały, w uroczystej oprawie, miały miejsce w Lublinie, na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Dość dawno ukształtowała się i utrwaliła praktyka dwukrotnych spotkań Konferencji w ciągu roku. Jesienią regularnie odbywają się spotkania w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą, gdzie w popołudniowych i wieczornych obradach omawiany jest przebieg konkursu na najlepsze prace magisterskie i inne, bieżące, pilne problemy. Następnego dnia obrady przenoszą się do Lublina na uroczystość ogłoszenia wyników konkursu. Wiosną, najczęściej w maju, spotykamy się na dwudniowe obrady z wcześniej zaplanowanym tematem głównym w różnych uniwersytetach. W roku 2011 gospodarzem spotkania był Uniwersytet w Białymstoku, a poprzednio w Rzeszowie. Wcześniej gościł uczestników KPU Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytet Śląski, czy Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wiosną 2012 roku na zaproszenie Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Pedagogicznego spotkano się w Krakowie, a w roku 2014 gospodarzem wiosennego spotkania była Akademia Jana Długosza w Częstochowie.

Tematyka wiosennych obrad jest dyktowana bieżącymi potrzebami. Były to m.in. krajowe ramy kwalifikacji, a także reguły pozyskiwania środków finansowych z Narodowego

Centrum Nauki i Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki. Jeśli jednak pojawiały się potrzeby nagłe i pilne, zbieraliśmy się dodatkowo. Tak było na przykład w grudniu 2005 roku w Katowicach, gdzie na długo w noc trwających obradach wypracowaliśmy nowe standardy kształcenia polonistycznego. To się udało. Udało się także zniwelować zagrożenie tzw. dwuprzedmiotowością w standardach kształcenia nauczycieli, czym zajmowaliśmy się i w Katowicach, i w Toruniu, udało się uregulować treść i zasady wpisów na dyplomie studiów polonistycznych w rubryce „specjalność”. Nie udało się natomiast walka o prawo do kształcenia polonistycznego także w toku jednolitych, magisterskich studiów pięcioletnich. Ale w związku z tym wiele czasu i uwagi poświęciliśmy wypracowaniu modelu studiów dwustopniowych, w tym szczególnie koncepcji pracy licencjackiej.

Konferencja Polonistyk Uniwersyteckich na trwałe wpisała się w uniwersyteckie, ogólnopolskie życie polonistyczne. Współpracując z Komitetem Nauk o Literaturze, czy Komitetem Językoznawstwa PAN, a także z Radą Główną Szkolnictwa Wyższego, nie dubluje ich i nie konkuruje z ich zakresami działań i kompetencji, ale je dopełnia.